

Glej! levjatan je serca - kamen,
O tresku on ne gane se,
Iz nosa hlap, iz golta plamen,
Iz oka žig in žar mu vrè.
Če včini bor, se morje peni,
Ko v kotlu lug in krog šumeč,
Končati vse živeče meni —
Zdaj mignem jez — in ni ga več.

Izpusti jak besede pšico,
Račún mi svoj na znanje daj,
Do česar ti imaš pravico,
Kdo meni je posodil kaj?
Vse moje je kar svet obseže,
Globín, višav gibanje vsih,
Oblast ko stik zvezdovja veže,
In tvojih ust posledni dih.

To reče Bog. — Prevdari pridno
O stisku tug besed spomin,
Če vse v korist ne steče vidno,
Ne zabi, de si praha sín.
De v tvoj namen prilično, kratko,
Je tebi Bog nalógo dal;
Nebeško pak veliko pratko
Je pisal sam in sam le bral.

J. Koseski.

Dober svét kmetovavcam.

Letašno zimo se vidi po njivah dokaj v velikih in majhnih kupih navoženiga gnojá. Ljudjé hité z njim iz dvoriš nekej zató, kér imajo zdej bolj čas, oni in tudi njih živina, in kér se na sanéh z manjšim terpljenjem izvozi; nekej pa tudi zató, kér je na dvoriših drenj, in kér bi potlej, ko bo setev na versto prišla, slabji poti in deževne vremena biti utegnile. Ali skušnja nas učí, de če gnoj bolj terdo in na miru leží, dokler ga po njivi ne raztrosiš, več ohrani v sebi svojih gnojilnih lastnost; in bolj rahlo ko v kupih leží, pred spèrhne, ali kakor pravimo, zgorí. Po kemijsko se to reče: gnoj v svoje pervíne razpade, in v gáze spremenjeni déli se iz njega izkadé. Zató je že znano slednjímu kmetovavcu, de se iz hlevov pokidani gnoj mora vselej dobro potlačiti.

Torej se mora tudi reči, de gnoj, ki ste ga kmetovavci to zimo v velike kupe na njive navozili, in ga dobro potlačili, ne bo kej škode tépel; škoda, velika škoda pa se bo zgodila vsimu tistímu gnoju, ki je v majhnih kupih na njivah. Dokler je mraz, mu ne bo sicer nobene kvare, kér v mrazu ne bo zgoril; zakaj de kaka reč v svoje pervíne razpade, ji je za to vselej potreba gorkote in tudi nekoliko mokrote; pa precej ko bo bolj toplo in mokrotno vreme nastopilo, bojo rahli kupci vašiga navoženiga gnojá vsi spèrhneli, de ne bo družiga na njivi ostalo, kakor nekej persteniga, pustiga bilja, nekej pepéla, in pa nekej suhiga listja, kteriga vam bo morde še sapa vzela in raznesla. Vsi redivni déli pa bojo iz njega ušli, in se po zraku razpustili.

Vse to nam bojo učeni gospod Vertovc v svojim kemijskim nauku, ki so ga jeli prikladati našim Novicam, ob svojim času bolj na tanjko, in pa kakor znajo, de ne nobeden tako, umevno in perljudno povedali. Zatorej tudi vi ljubi kmetovavci! te perloge večkrat pazljivo in marljivo prebirajte, ter si jih v glavo vtisnite, in gotovo bote imeli obilen dobiček od tega.

Za zdaj od nas le samo ta svét vzemite, de brez sile nikar gnojá ne prevlačevajte; če ni drugači, de ga morate zdaj na njive voziti, ga na velik kup terdo potlačite, in ko bo čas zató prišel, ga le naglo raztrosite. V majhnih, rahlih kupcih ga nikar nikoli dolgo ne pušajte, ne zdaj, drugikrat pa še manj, temuč le raji ga berž, in če ga imate že zdaj tako navoženiga, ga koj po snegu raztrosite. Raztrošeni gnoj, ki se v kepah ne derží, ne more ne kipeti ne zgoreti, torej skorej nič ne zgubi svoje redivne moči, razun tega, de ni takó vroč, in de je, kakor pravimo, umorjen, kar nekterim rastlinam kakor zélji, lanu in ječmenu dobro dene. Per ovsu smo se pa že prepričali, de mu vroč gnoj, kteri še le v njivi kipí (gährt), bolj tekne, in de je torej práv, de se za oves koj iz hlevov navoženi gnoj podórje.

Ne moremo vam zamolčati, dragi kmetovavci! de z gnojem se ne znate še nič kej obnašati, kakor vémo od nekterih nemških in belgijskih dežel, kjer se pa tudi na majhnih prostorih čuda obilno

perdela. Tam gnoj z veliko skerbjo napravljajo, ga z gnojnico polivajo, sončne vročine in soparce varjejo, ga po nemarnim nič ne zgubé, kar se per nas dokajkrat pergodi. Tam je lepa gnojna jama, terdo potlačen kup gnojá na dvorišu znamnje umniga, pridniga in premozniga kmetovavca.

De boš pa imel obilno dobriga gnojá, skerbi, de boš tudi dobro redil svojo živino; slabo rejeno živinče ne da nikoli mastniga gnojá. Imej torej raji manj kakor preveč živine, de bi je, kakor je potreba, ne mogel prerediti. Živino vselej z dobro, tečno pičo oskerbluj in snažno jo derží. Če imaš njive, travnikov pa ne, sej nemalo več detelje, grašice, in ako hočes, vsaj za poskušnjo, nekoliko travnih semen, ki so v Novicah večkrat oznanjene, in ob kratkim se bo tvoja kmetija povzdignila, de bo veselje. In ako boš per tem tudi pravično, pošteno živel, se Boga bal in greha varoval, boš imel gotovo tudi božji blagoslov nad seboj, in po besedah sv. pisma se ti ne bo bati, de bi kruha prosil ti in tvoj zarod. Ps. 36, 25.

Okra.

Kratek zapopadek postáv za družino.

(Dalje)

V. Od dolžnost gospodarjev.

Gospodarji imajo poslam s poštenim zaderžanjem lep izgled dajati, pôsle po kristjanski ljubezni k dopolnjenju službe napeljevati in po ti poti si njih spoštovanje, ljubezin in zaupanje pridobiti.

Sleherni gospodar je dolžan pôslam zgovorjeno plačilo ob pravim času odrajtati, jim obljubljeno jéd, pijačo ali druge zgovorjene reči dati in vse vdinjane pogodbe na tanjko spolniti. Gospodar pa ni dolžán, zunej plačila (lona) in drugih vdinjanih namečkov, pôslam kake posebne darove deliti; in če se to kterikrat zgodí, naj bodo pôsli za tako prostovoljno dobroto hvaležni.

Gospodar ima pravico od vdinjaniga lona zmiraj nekoliko nazaj perderžati, in sicer toliko, kolikor na ene kvatre znese. Letá ravnava varje gospodarja škode, ktero bi mu pôsel naključiti zamogel, če bi nanagloma iz službe pobegnul. Zavoljo tega ima gospodar tudi pravico, pôslu ukazati, de svojo škrinjo in vse svoje blagó v hišo svojiga gospodarja prenese.

Če gospodar s pôslam gerdo ravná in ga pred postavnim časam in brez skazaniga vzroka iz službe dene, mu ima storjeno škodo dvakrat poverniti; na dalje bo pa gospodar še po priméri neusmiljeniga ravnanja kaznovan.

Če pôsel v službi zbolí, je od vikši c. k. dvorne gosposke za poglavitne mesta postava dana, de mora gospodar bolniga pôsla ali 14 dni pri sebi v hiši obderžati, ali ga pa v bolešnico (Spital) dati in skozi 14 dni za-nj plačati, čeravno ga po tem več v službo nazaj ne vzame; če ga pa po bolezní spet v službo vzame, mora stroške cele bolezní za-nj poplačati. *)

(Konec sledí.)

*) V Ljubljanski bolnišnici je le po 5 grošov na dan plačati treba, in sicer ne le za mestne pôsle, ampak tudi za take, ktere iz kmetov v Ljubljano pripeljejo. (Ukaz c. k. dvor. gosp. 24. Maliga travna 1834. števil. 6118). Vredništvo.